

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény

Margitai József szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischel Fülöp könyvkereskedése, Ide küldendők az előfizetési díjak, nyiltérek és hirdetések.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi és szépirodalmi hetilap.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetések elfogadtatnak:

Budapest: Goldberger A. V. és Eckstein R. hird. irod. Bácsban: Schalek H., Dukos M., Oppedik A., Dunba G. L. és Társaság és Hornád. Brünben: Stern M.

Nyiltérré petitsorra 10 kr.

A »Csáktornyai Takarékpénztár«, »Muraközi Takarékpénztár«, a »Csáktornya Vidéki Takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

Az ezerév ünnepe.

A mi más európai nemzetnek eddig még nem adódott Európában, osztályrészünk lett mi nekünk: hozsannákat zengedezhetünk az Egek hatalmas Urának, mert édes Hazánk ezeréves fönnállását ünnepeljük.

Ezer évnek viszontagságai után, viharos eseményeknek lezajlásával, nem egyszer torkában a Halálnak: révbe ért a hányt hajó!

Lelkesült hangulat uralkodik az egész országban. A történelmi pillanatnak a magasztossága hatja át egész valónkat: ezeredik születése napját üli ez a nemzet!

Ezer év! Mily hihetetlenül, szinte hízogően hangzik ez a hatalmas szám! Ezer esztendő a multak tengerében s a nemzet — ifjan bontakozik ki hosszú multjából s mutatkozik be fiatalos bájaiban a vendéglátásra hozzánk seregülő Európának.

Ime a mesebeli Phoenix, a hogy hamvaiból föltámad! Egy kulturált, európai színvonalon — a népvándorlás korabeli vadon területen. Egy keleti erőteljes durrzó örökifjú ország — Nyugat köntöcsében. Eletképes, kipróbált ázsiai nemzet — a civilizált Európa szeméi elé tárva!

Az ezeréves mult nyomáival szívében, lelkeiben; fogékonyságával a kultúra és haladás iránt: büszkén lép ezeréves életének határozlopához, hogy tanúságot tegyen a nemzet jelleméről, számot adjon tíz századra terjedő európai szerepléséről.

S becsületére válik egész ezeréves története! Ha itt-ott komor lapjai voltak is históriájának, ez mit se von le fényéből. A tornyosult fellegek el-elboríthaták a Napnak fényt árasztó sugarait, a borult perceknek elvégre el kellett tűnniök, mert győzött az elemeken a nemzet őseréje s betölthette misszióját a magyarság a Nyugat és Kelet határpontján, a kiegyenlíthetetlennek látszó nyugati műveltség és keleti barbárizmus érintkezési vonalán.

Ezeréves történetünk minden lapja bizonyítja, mily nehéz munka volt ennek betöltése. Azon a mesgyén, a hol az önkény a szabadsággal, a kegyetlenség a humanizmussal bírokra kel: a hol Ázsia Európával összeütközik: ott fekszik éppen a magyarok Kánaánja, mintegy arra kijelölve, hogy e két világtörténelmi áramlat hullámai a nemzet testén összeesapjanak. Ebben van a magyar nemzet missziójának fontossága; ebben kell keresnünk okát annak, hogy hasonlíthatatlanul több viszontagságnak voltunk kitéve, mint bármely más nemzet Európában.

Meg is furdolt a nemzet nem egyszer saját véreben, de Achillesként halhatatlanságot örökölt. Minden csapás után új életető ömlött a nemzet ereibe, mert az áldott jó Föld a talaj, a honnan erőt merített a magyar; a haza véráztatta röge a forrás, mely friss életet ömlesztett testébe mindannyiszor, valahányszor tespedés fogta el a küzdelemben elerényezett nemzetet. Mert hazaszeretet bugyog e csodaforrásból s ez a forrás-kiapadhatatlan. Ebből merített a nemzet az ezerév folyamán új ingert küzdelmeihez: ebből türelmet, kitartást tornyosuló bajaihoz; ebből reményt, biztatást a jobb jövő föltámasztásához.

Ez a hazaszeretet nyilatkozik meg ma bennünk is, a mikor városunkban külső kifejezést adunk édes Magyar hazánkhoz való mélyeséges ragaszkodásunknak. A taraczkok durrogása, a zászlók száza, a nemzeti kokárdák ezrei ünnepet jelentenek. Újabb ébredését jelenti ez a nemzet önértelének ezen a sokat jelentő évfordulón, a mikor a magyar Haza millénáris jubileumát megüljük.

A társadalom fölbuzdulása, az ifjuság lelkesedése, az ünnepies hangulat, mely fölkavarta az egyhangúságot: mind-mind jelzi azt az őserőt, mely éltető nedveit a nemzet megdobbanó szívéből fakasztja.

Nemzeti karakterje a magyarságnak éppen ezen kilörés folytán fog fokozottabb mértékben kidomborodni. Nemzeti jellegét fogunk adni a nemzetiségű Muraköznek is. Kezességet vállalunk a jövőre nézve azért, hogy úgy fogjuk nevelni gyermekeinket, hogy munkás, jóérzésű honfiak és honleányok váljanak belőlük, a kik előbbre teszik a Haza javát, a közjólétet, mint önmömaguk érdekeit. A kik a magyar nyelvnek általános használatában büszkeségüket lelik s élethivatásuknak tekintik, hogy a Mura és Dráva termékeny ékeiben, három külön nyelvű és különböző tradíciójú országnak találkozása pontján a magyarságnak bevehetetlen, épusztulhatatlan, örökéletű végvárat teremtsenek. Kezességet vállalunk az iránt, hogy kötelezn fogjuk őket a haza és a társadalom nevében arra is, hogy ők is oltás be utódaik szívébe a hazaszeretetet szent erényeik, hogy e szent érzés, mint szellemi villámáram, áthatva az egymást fölvaltó nemzedékek életét, érje meg e nemzet erőben, hatalma és jólléte teljességében — a második ezredév lealkonyodását is.

Eber őrszeméi leszünk a magyar tábornak édes hazánk határszélén!

S a magyarok hatalmas Istene, ki oly sok csapás és szenvedés s amnyi viszály és veszedelem daczára is megtartott minket, végtelen kegyelmének sugaráival el fog árasztani a jövőben is!

S a magyar haza ily körülmények között virulni fog, neki virulnia kell!

Z. K.

A polgári iskola zászlaja.

Diszes közönség jelenlétében tegnap történt a polg. iskola dísz-zászlájának átadása az önképzőkör részéről — az intézet igazgatóságának. Egy egyszerű nemzeti zászlóról van csak szó; de mert egyik szimpotómája ez annak az általános hazafias fölbuzdulásnak, annak a lelkesedésnek, mely ma, e perczben országserzte mindenütt uralkodik, melynek hatása alatt ünnepel ma minden egyes tagja az ezeréves nagy magyar nemzetnek: tulajdonítjuk neki azt a fontosságot, mely által ez a szerény iskolai ünnepély a magyarságnak ünnepévé lesz itt a határszélen. A szepítő-egyesület fűlletése, a polg. iskolai zászlónak kibontása — introdukciói a mai magasztos nemzeti ünnepnek. Megnyilatkozása valamennyi a mi hatalmas hazaszeretűnknek, a mi mélyeséges hazafiai érzelmeinknek. Csáktornya polgársága, ifjúsága helyt áll. A nemzet érdekei meg lesznek itt védve s a mig ily honfiszemek öröködnék itt a határszélen, nem kell féltetni a Hazát, az belsőleg nyugodtan erősödhetik! a határ megvédéséről nem kell gondoskodnia, az a mi feladatunk!

Az iskolai ünnepély lefolyásáról következő jelenteni valónk van:

Délután 3 órakor gyűlt össze az iskola udvarán a polgári fiu- és leányiskola tanulóifjúsága. Jelen voltak ugy az iskolaszéknek, mint a közönségnek köréből számosan. A Himnuszunk elénkélése után előállott Zrinyi Károly tanár, az önképzőkörnek vezetője, hogy a zászlót a kör nevében az igazgatónak átadja. Az átadást kísérő beszéd a következőleg hangzott:

„Mélyen t. Igazgató Ur! A helybeli polg. isk. ifjúsága már régóta érezte hiányát egy jelvénynek, melylyel majdnem minden számtalvó egyesület, minden testület rendelkezik, ha valamely eszméért küzd, vagy valamely jó ügynek szolgálatába szegődik. S mert éppen az iskola az a fórum, a hol nem az anyagiasságnak főmjénézünk, de az idealizmusnak hódolunk; s mert éppen az

idealizmus legszentebbikének, a hazaszeretnek emelünk benne oltárt: nélkülözheti az iskola legkevésbé az ily jelvényt. Mert ez jelzi a helyet, ahol a hazaszeretet szent tüze lobban magasra; ennek látására dobban meg hevesebben szive ifjunak, öregnek; mert a hol ezt a jelvényt látjuk, tudjuk, hogy ott a magyarságnak, a hazaszeretnek otthonja van; tudjuk, hogy olyan helyen állunk ott, a hol az áldott, édes hazai Földnek jótékony melegéből erőt meríthetünk. — S mivel a polgári iskola ily jelvényével eddig még nem rendelkeztél, határozta el Kász Károly VI. oszt. tanulóknak indítványára az intézet kebelében fennálló önképzőkörnek egyik márcziusi gyűlésén a polg. isk. ifjúsága, hogy annak a magasztos érsésnek a hatása alatt, mely alatt ma az egész ország áll, a millenniumnak emlékére, annak örve alatt, zászlót szerez be s annak előteremtésébe a maga körében gyűjtést rendez. — az ige testet öltött. A gyűjtés megindíttatott. De mert a polg. iskola nem oly népes intézet s mert tudvalevőleg tanítványait nem a leggazdagabb szülők gyermekeinek sorából toborozza, a dolog természetéből kifolyólag nem gyűlhetett be akkora összeg, a mekkora egy, a momentum nagyságának, az eszme és ezél magasztosságának megfelelő, ahhoz méltó zászlónak beszerzésére elég lett volna; ugyancsak az önképzőkör határozatának alapján a gyűjtés az iskola falain kívül is folytattatott, figyelemmel arra, hogy azok a szülők, kiknek gyermekeik e ezéla már adakoztak, ez uton ismételve meg ne terheltessenek. — S Csáktornya városának polgársága most se tagadta meg magát. Nem tekintette a gyűjtő ifjakat egyszerű koldusoknak, kik alamizsnáért alkalmatlanok; hanem tekintette olyanoknak, kik a család szentélyébe is beletalokolnak, hogy a jótékonyág örve alatt zsaroljanak, könyöradományokat kolduljanak; hanem méltatta az ők hazafias, nemes intenciójukat s kegyes adakozásaival kiegészítette az ifjúság gyűjtését arra az összegre, a mekkora a zászló vásárlásához megkívántatott. — Ez a tokk

tesz tanúságot azokról, kik a tanuló-ifjúság kérését meghallgatták; örök időköz át fogja hirdetni e tokk a város polgárságának köréből azokat a sokakat, kiklehetővé tették, hogy az ifjúság lelkesedése testet ölthetett. Összegyűltünk ma Mélyen t. Ig. Ur, hogy eljárásunkról számot adjunk. Rendkívül boldognak, végtelen szerencsésnek érzem magamat, hogy abba a kellemes helyzetbe jutottam, hogy e lélekemelő momentumnak részese lehetek. Örvendek neki, mint egykori tanítványára az intézetnek, hogy ily nemes gondolkodásu, ily hazafias érzésű utódjaim vannak az ifjúság körében. Örvendek neki mint az intézetnek egyik tanára, hogy szívmennék rég táplált vágyát ezzel teljesedésbe menni látom. Örvendek neki, mint az önképzőkörnek ez időszertint vezetője, mert látom, hogy munkálkodásom mégsem vezetett kárba, mert csakis a legnemesebb intencióból, egyedül a legrajongóbb hazaszeretettől fakadhatott ily elhatározás; pedig ép az önképzőkör az, mely semmiféle alkalmat el nem mulaszt, hogy a hazaszeretet lángját ne csak kigyulaszssa, de azt folyton éleszse, egyre ápolja; hogy annak éltető szikráját ifju kebelökben az iskola falai közl is kivegyék; hogy annak éltető melegénél, mint a Haza leendő polgárai, a késő jövőben is melengedjenek. — S mert látom az ifjúság nemes elhatározását; látom azt az érdeklődést, azt a lelkesedést, a melylyel minden egyes hazafias mozgalmat fölkarol; örvend másodsorban szívem, s nem esem kétségbe Hazám sorsa fölött, mert a mig ilyen fiaim vannak, kik az idealizmust szívökben foglalják, azért lelkesednek, annak élnek — ennek a Hazának van jövője, az nem tengődni, de virulni fog! — Ime itt a legrágóbb kincsünk M. t. Ig. Ur! Jele ez az ifjúság hazaszeretetének! kifejezője ragaszkodásának a Haza vértáza szent rögéhez; tanúsága az ő hálájának azon intézet irányában, melynek szívét, lelkét, melynek ismereteit, esztét köszönheti. — Fogadja mint az ifjúság ajándékát az Alma-máternek. Órízze meg mint az intézet vezetője, hogy

T Á R C Z A.

A millennium éve.

A mikor az ország ezeréves fönnállásának megjubulását felszínre vetették, hosszú ideig folyt a vita nem egy tudományos testületben, mig végül az ellentétes nézeteknek szembeállításával, az 1896-iki esztendő lett a honfoglalás ezeredik évfordulójának hivatalosan proklamálva. Az igaz, hogy inkább oportunitási érvek döntöttek ez állásfoglalás alkalmával, de azért történelmi bázisa is van az 1896-ik évnék, mert hogy a magyarok ez évben már bizonyosan itt legeltették gulyáikat, mensesiket, enged reá következtetnük az a fontos körülmény, hogy Arnulf német császár Pannónia védelmét ez évben Brazlúv hercegre bízta, a ki a Drávan túl lakó szlávok fölött uralkodott. Arnulf bizonyára nem fordított volna ily nagy gondot Pannónia védelmére, ha a magyarok tőszomszédsága arra nem kényszeríti.

Mindent egybefoglalva tehát nyugodt lélekkel megállapodhatunk az 1896-ik évben, mint Magyarországnak fönnállásának ezredik esztendejében.

Milyen lehetett hazánk népességi állapota a honfoglalás idejében? Erre a kérdésre nehéz feleletet adni, annál is inkább, mivel az egykoru kutatókban legkisebb felvilágosítást sem találunk erre vonatkozólag.

A honfoglalás-kori Magyarországnak népességét tulajdonképpen szlávok képezték; mellettük csak csekély számban voltak frank-németek és itt-ott elszórvva avarok. A szlávok már némi monarchikus szervezetet alkottak s Szvatopluk alatt Nagy-Morávia meglehetősen jelentőségre emelkedett. Nagy-Moráviának magyát a Magyarországnak képezte, de átnyult az a Morva folyón innen a mai felső Ma-

gyarország területére is, mintegy a Garam folyóig; sőt lehozódott a Dunántúlra is, ahol a Balaton mellékén számos szláv telep tartozott a morva fejedelem uralma alá.

Ne gondoljunk azonban valahogyan, hogy a mai felvidéki tótok Szvatopluk szlávjainak a maradvékai. A honfoglalás-kori szlávok szlovének voltak. A mai felvidéki tótság nagyrészen a huszita-háborúk idején beköltözött cseh és morva népvégülék, melynek semmi köze sincs a Szvatopluk szlávjaihoz.

A honfoglalás-kori szlávok már ismerték a művelődés kezdetleges elemeit. A kereszténység mindinkább tért kezdett nálunk foglalni; Cyrill és Method voltak apostolai. Itt-ott városaik is voltak. Igaz, hogy a mit nálunk így neveztek, nem volt egyéb nyomorult kalibák halmazanál, melyek nagy területeken szét voltak szórvva s elrejtve a rengeteg mélyébe, moesarak közepébe, meredek sziklák aljába, egyzóval mindenüvé, ahol az ember magát az embertől könnyen oltalmazhatta.

Hazánk területén a helynevek nagyrésze szláv eredetű. Buda, Miskolcz, Szolnok, Debreczen s még annyi más nevezetes helyiségünk ez időtáiban nyerte nevét. A szlávok ruházata, mint az egykori írók beszélik, állatok bőréből s fekete szövetryonkókból állott, melynek festéséhez asz-szonyvak értettek. A szláv mindenféle, a leg-tisztátalanabb állat húsát is megette; de élme különösen kölesből és tejből állott. Természeténél fogva henyé s a mulatság barátja lévén, megvolytak benne a vendégszeretet erényei; az idegeneket szivesen látta s jól fogadta; diesérték adott szava megtartásáért is; de ezen jó tulajdonságoknak rettentő viszári is voltak. Közönyös lelki-állapotát a legvadabb rohamok váltották fel. Ilyenkor irgalmat nem ismert s az öldöklés má-mora oly kínzókat találtatott ki vele, melyek az

emberi kegyetlenség leggyászosabb találmányai voltak. Hogy többet ne is említsünk, az ő nevékhöz tapad a körbe buzás föltalálásának dicsősége.

A szláv katona hajdon fölvel, meztelen mell-el, oldalán hosszú handszárral, kezében egy esomó nyilvesszóval, melynek vasa méregbe volt mártva, valóságos embervadászhoz hasonlított. Nem termelt arra, hogy zárt sarokban harcoljon; hanem egy-egy szikla mögé lapulni, a fűben hason mászni, egész napokat egy folyóban vagy moesarban tölteni, úgy hogy a vízből csak a szeme lássék ki s csak egy nádszálon vehessen lélekzetet; ehhez nagyon értett. Türelemesen lesett itt az ellenségre, hogy azután rárohanjon oly ügyesen és oly erővel, mint a zsákányra az éhes vadállat.

A kereszténység azonban ezeket a vad szokásokat nagyon enyhítette. Fokozatosan képződött náluk az előkelőbbek osztálya, a kik a fejedelem-mel hűbéri összekötöttségben állottak. Ezek voltak a zsupánok, egy-egy kisebb földterület élén s nemcsak hadügyi tereken jártak elől, hanem az igazságszolgáltatás is az ő kezökbe volt letéve. Ezek a zsupánok megerősített helyen laktak, mely nem volt ugyan még a későbbi értelmében vett várerősség, hanem pusztán elkerített hely (grad hrad) valamely hozzáférhetetlen rengetegben, vagy nehezen megközelíthető sziklacsúson. Eppen ezérl meglehetősen laza fűgésben állottak a fejedelmök s ez az oka, hogy Szvatopluk birodalmának határait a Kárpátok közt nem ismerjük. Mert azok a zsupánok, a kik bent laktak a hegyek közt vagy az alföld moesaraiiban ütöttek tanyát, függetlenségét érzetelen semmi összekötöttség nem tartották fenn a morva fejedelmi udvarral. S nemcsak a felvidéken, hanem az alföldön is a IX. század végéig számos ilyen zsupánok lehetett, valóságzólag a honfoglalás-kor őseink által itt talált föld-várak nagyrészt ilyen zsupánok építették. A zsu-

még a késő utódok is, ha mi már itt se leszünk, lelkesedjenek ennek látására s emlegessék azt a hazafias fiataltságot, mely 1896-ban, a millennium emlékére magának a zászlóval, az ő hazaszeretetének örök emléket állított. Viruljon ez az iskola e zászlónak előtengetése mellett oly mértékben, a hogy ezt a legszentebbnek, magának a Magyar Hazának kívánjuk! Virágozzék ez iskola, éljen a Haza!

Miután az éljenzés után Pálya Mihály igazgató a nehéz selyemből készült, szép aranyrojtokkal s bojtokkal díszített nemzeti zászlót átvette, mely Rélay és Benedek budapesti zászlógyárosok finom ízlését hirdeti, a zászlót a következő beszédben vette át:

*Mélyen tisztelt vendégközönség!
Kedves tanuló-ifjúság!*

Fényes és nagy ünnepeket ül a magyar nemzet koronás királyával az élén az ország fővárosában hazánk ezeréves fennállásának örömnünnepét. Nincs Európában állam, nincs politikai nemzet, mely ekkora multra tekinthetne vissza. Egyedül a magyar nemzetnek jutott, a gondviselés különös kegyelméből e ritka szerencse. Eppen ezért illő is, hogy a nemzet ne csak az ország fővárosában, de a Haza legelterjedtebb zugában is ünnepélyes és buzgó imádság epedezzzék minden igaz honfinak ajakán: mi is itt az ország délnyugati határán, hálás szívvel borulunk le a magyarok Istené előtt, hogy hazánkat e különös kegyelmében részesíté.

Ezer éve ked, tanuló-ifjúság! hogy dailias őseink Árpád böles vezérlete alatt átkeltek a Vereczkei-szoroson és a Kárpátok bércei által koronázták és a négy folyam által öntözött tejfel-mézszel folyó Kánuán elfoglalták és itt hazát alapították. Hazát alapítottak azon földön, hol megjelenésük előtt annyi hatalmas népfaj közül egy sem volt képes konszolidált államot alkotni. Hazát alapították, mely ma ezer év múlva is, nem-

csak hogy erőben nem hanyatlott, de megifjadvá és megerősödve tele reményekkel tekint egy újabb ezerév felé.

Pedig, a kik ismerik nemzetünk ezredéves történelmünk lapjait, azok tudhatják, hogy e hosszú századok alatt mennyi megpróbáltatásokat és szenvedéseket kellett kiállania e nemzetnek, nemcsak a pártos testvérharcokban, a török-tatár dúfások alatt, de fájdalom még azon oldalról is, honnan jog és törvény szerint csak oltalmat várhatott volna. De hála a gondviselésnek! a sok megpróbáltatások és kiállott veszedelmek dacára »Él magyar, áll Buda még!« Hístorriai küldetést hordoz e nemes nemzet férfias vállain, mert a történelem tanúsága szerint mennél többet szenvedett a sors súlyos csapásai alatt, annál nagyobb erővel törekedett a kapott sebeket behegeszteni.

Még alig 29 éve, hogy jogtalanul elkobzott alkotmányát, megtépt szabszabadságát jellemzőnek az érzelmény szilárdasága és annyi méltatlan szenvedés és üldözöttség néma türeése által visszaszerezte. És ezen rövid idő alatt, százados mulasztásokat pótolva, ember feletti munkát végez egy a közvagyonosodás, mint a közművelődés terén. Fejlődő iparát, kereskedelmét, földművelését, lement kulturát, iskolákat alapít, a legnagyobb, a legnagyobb áldozatoktól sem riadva vissza, hogy a szerencsés viszonyok között fejlődött nyugott-európai államokkal lépést tartva, a művelt népek sorában az őt megillető helyet elfoglalhassa.

Egymást változó kormányaink és a nemzet törvényhozó testülete vállolvata a kormányzás minden ágában, böles törvények alkotása és életbeléptetése által minden intézkedést megtesznek, hogy az államépület alaposzlopait egy új ezred év viszontagságainak elviselésére minél inkább megszilárdítsák. Az ezt előző fontos tényezők harmonikus fejlesztésében, főleg a kultur intézmény létesítése képezi különös gondjukat, jól tudván azt, hol ezen intézmények hiányoznak

vagy ha meg vannak is, de hamisan functionálnak, ott a szellemi erők is hiányoznak, ezeket pedig pótolni semmi mással sem lehet. Csak az ész, ezen isteni szikra és ezen szikrával meggyújtott láng, a tudás, szóval a szellemi műveltség és kultura képezik egy nemzet legbecsesebb kincsét és egyuttal fennmaradásának legbiztosabb alapjait. Csak egy ily igazán művelt, erkölcsi fejedelmzett, hazáját, intézményeit és nyelvét híven szerető nemzet képes ez ősi ház fennmaradását biztosítani, melyet ősapáink vitézsége megalapított, bölesége nekünk megtartott.

Mi, kiknek a haza szolgálatában a terhes, de fontos népnevelés jutott osztályrésznkül, itt az ország délnyugati részén, mint igénytelen előőrsei a magyar állameszmének, legjobb erőink és tehetségeink szerint törekszünk hazánk és nemzetünk iránt elvállalt kötelességeinket megfelelni az által, hogy a tanuló-ifjúság szellemvilágát az ismeretek fátylájának meggyújtásával bevilágítsuk és fogékony lelkeikben a hazaszeretet szent tüzet lángra lobbantuk, hogy képzett és hazafias polgárokat nevelve egy porszemcsével mi is hozzájárulhassunk azon fontos tényezők megteremtéséhez, melyek nélkül ma modern állam meg nem állhat.

Hála a gondviselésnek! jóf esik kijelentem, hogy munkánk nem veszett kárba, hogy az elhíntett mag tanuló-ifjúságunk szivében termékeny talajra talált. Igazolja ezt azon nemes felbuzdulás, melyet akkor tanúsított, mikor elhatározá, hogy forrón szeretett hazája ezen intézet iránt, melynek falain belül csendes munka mellett üdvözölheti a nemzet második ezer évének hajnalhasadását, — hálaadóját egy oly értékes emléktárggyal röjja be, mely nemcsak ezen intézetnek, de hazáját és nemzetét híven szerető minden igaz hazafinak büszkesége, Hazánk államiságának és függetlenségének symboluma, a szivárvány színekben pompázó háromszínű zászlóval, melynek dícsősége a mi büszkeségünk, megsértése a mi bánatunk. E zászlóval a tanuló-ifjúság egy oly kegyeletes emléket ad az intézetnek, mely a hosszú évtizedek, de talán századokig fogja hirdetni a polg. iskolai tanuló-ifjúság hazafias gondolkodását és egyuttal buzdító példát is fog szolgálni a késő utódoknak is e nemes erényeknek gyakorlására.

Fogadjátok ezért, kedves tanuló-ifjak! hálás köszönetemet. Fogadja különösen a ti fáradhatatlan vezetőik Zrinyi Károly kartárs ur, ki annyi szeretettel és odaadással ápolgatja és élesztgeti szivetekben a hazaszeretet szent tüzet! Fogadja hálás köszönetemet a város hazafias polgárságának azon rése kik adományaikkal lehetségessé tették az ifjúságnak ezen szép és értékes zászló megszerését.

Most pedig, mikor ezen zászlót, a reá vonatkozó irományokkal egyutt átveszem, a magyarok Istenének szent nevében a zászlót az intézet ifjúságának hivatalos jelvényéül felavatom, kijelentem, hogy örízni és utódomnak sértetlenül átadni fogom. Kedves tanuló-ifjúság! titeket pedig arra kérek, hogy ezen nemes érzelmeket a mik most ifju sziveteket betöltik, őrizzék meg és vigyék magatokkal mint talismánt az élet küzdelmeibe is, ne legyen az csak szalmaláng, mely magasra lobog és ottan kialszik. E szent jelvény alatt tegyetek szent fogadást, hogy a hazaszeretet magasztos eszmének oltárt emeltek szivetekben és a sors keze vessen bármerre az élet hullámozó tengerén, hazafiatlan eszméknek és kozmopolitikai bályványoknak ezen soha áldozni nem fogtok.

pánságot különben később Szent-István is elfogadta s a megyék élére állított ispánok a szláv tradícióknak megfelelőleg intézték a rájuk bízott terület igazgatását.

A szlávokon kívül nevezetes szerepet játszottak a Dunántul a frank-németek, a kik a műveltségnek jóval magasabb fokán állottak, mint a szlávok. Azután, hogy Nagy Károly tükre tetie az avar birodalmat, mind több és több német költözött be Pannoniába s ezek — nagyjábólra kereskedők lévén — csakhamar városokat alapítottak. Pannoniában különben megvolt még a római élet emléke, bár Atilla hunjai és all Egáinok avarjai tökéletesen elpusztították az egykor virágzó római városokat. Neveikkel egyutt emészték el a föld színéről Aquincum, Bregetium, Sopiana és annyi más város, melyekben valaha a római kultúra oly óriási tevékenységet fejtett ki. Alig maradt egy-két hely, melynek ősi neve átszállott volna korunkra; talán Sopron, mely a Scaurabantia kelta névből romlott el ennyire és Sabaria, mely Szombathelyre magyarosodott, tartották meg ókori neveiket. A beköltöző germánok nagyobbra romokat találtak mindenféle s a romokból épített városoknak egészen új neveket adtak. A dunántul frank-német helységei közt nagy nevezetességre emelkedett Veszprém, melynek eredeti neve Weissbrunn volt; a Duna mentén is élénk kereskedést folytattak a német bevándorlók és Pozsony, Győr, Esztergom, Vác Legrégibb lakosai kétségkívül ilyen frank-németek voltak. Legjobban bizonyítja ezt az, hogy mind ezen városoknak a jövevény németek is adtak külön népet.

Végre e két népfajon kívül kellett lemnie még a Dunántul avaroknak is, a kiknek egy része a Fertő töl tájékon Nagy Károly idejében lelett telepítve. An avarok Nagy Károly hatalmas kardjával összetörtettek s csakhamar, szlávosodni kezdetek. Még 850-ben, tehát negyven évvel a magyarok beköltözése előtt, egy történeti külfö, mely a karantánok és hajorok megtérését beszéli el, egész világosan említi őket, mint Pannonia lakóit,

De bizonyítják a helyzetek is, hogy őseink beköltözésük alkalmával találtak itt avar népmaradványokat, melyeket idő folytán minden bizonynyal magukba olvasztottak.

A Fertő és Hanság a hagyományok szerint avar szó s egész érthetően hangzik a magyar nyelvben is. Avar helynevek Pozsony és Bécs is nemkülönbön Esztergom, Eszterháza stb.

Ma őseink e földön avarokat nem találunk, természetesen ez elnevezésekkel sem ismerkedtek volna meg, hanem egyszerűen átvették volna a német vagy szláv névalakot.

Az avarok azt a tömérdek kincsét, melyet hadjáratukban szereztek, nem arra használták fel, hogy magukat akár hadászati, akár kulturális téren erősítsék. Megmaradtak mindvégig eredeti vad-ságukban s a tokont való elpuhulás efeledtette velök egykori nagyságukat. Maradványaikat, mint már emlitettük előbb a szlávok azután a magyarok osztották be. A Dunántul magyarsága nemcsak etnografiai, hanem nyelvi tekintetben még ma is annyi jellemző sajátosságot mutat, hogy a kutató buvár sokszor gondol önkéntelenül is avar emlékműveikre.

Ime a három népfaj, melyeknek hazáját képezte Magyarország akkor, midőn eléink beköltöztek. Mind a három rég elfűnt a föld színéről; a szlávok, a frank-német és az avar. Csak a magyar él még egy ezredév letelte után is s ezen ezredév alatt tanuja volt a most itt lakó összes nemzetiségek bejövetelelnek; de nemcsak tanuja volt, hanem egyszersmind saját hazájában hazát adott a besenyő, szász, kun, jász, oláh, ruthén, szerb és töl népek. Ezért nem csupán a magyarra nézve nevezetes az elmúlt ezer esztendő, hanem minden e hazában élő nemzetiségre nézve is.

Vajjon levonják-e a tanulságot a nemzetiségek ez ekokális eseményből; szivélyesebb lesz-e a viszony a heterogen elemek és az államfűntartó nemzet között a 2-ik ezredévben, mint a minő volt s a milyen az első ezredév, kapujának bezárasakor!

Tegyetek erős fogadást, hogy koronás királytoknak, dicsőösen uralkodó I. Ferencz Józsefnek és felkent törvényes utódainak mindig hű és loyális alattvalói lesztek, és azon nemzetnek pedig, melynek legdrágább klenodiuma e szent jelvény, mindig munkás tagjai, és az isteni gondviselés által számotokra kijelölt kört, mindig hiven betölteni és a nemzeti hálaadás nagy munkájában reátok eső részt mindig férfiasan kivenni fogjátok. Legyetek igaz magyarok, de ne színből, csak nagy szavak hangoztatásával, de tettel mutatassatok meg főleg az által, hogy alkotmányos szabadságunk, intézményeink, szokásaink és nyelvünk iránt mindig hívek lesztek azok is maradtok éltetek utolsó lehetetéig. Ennek megígérése, megerősítése kiáltások velem háromszor: *Éljen a Haza! Éljen a Király!*

Ezzel a zászlót az iskola birtokába átvettem. Az élyen elhangzása után a Szózat éneklésével fejeződött be lélekemelő ünnep.

A millennium Csáktornyán.

A városi tanácsnak mult számunkban között határozata, mely szerint a millennium ünnepélyének rendezése közül követendő módozatait megállapítja, mult hét szombatján került a képviselő-testület elé végleges döntés céljából.

Anyagi kiadásokról lévén szó, a szabályrendelet értelmében a képviselő-testület határozatát kellett ez ügyben provokálni, bár mindenki már előre is meg volt győződve arról, hogy a képviselő-testület hozzá fog járulni a tanács javaslatahoz s megfogja erősíteni a tanácsnak, a rendező-bizottság véleményezése alapján tervbe vett intézkedéseit.

Vrancsits Károly városbírónak előterjesztése, többek hozzászólása után kimondja a gyűlés, hogy a közönség körében gyűjtött 172 frton felül maksimaliter még föl vett 171 frt 50 krt a maga költségvetésének terhére megszavazza s fölhatalmazza a városbíró, hogy ezt az összeget pénztárából kiutalványozhassa.

A tanuló-ifjúság ellátását illetőleg tett prozopozíciókat szintén elfogadja s kijelenti, — hogy a mennyiben rossz idő találna lenni, a kirándulást el nem ejti, hanem elhalasztja egy oly napra, a mikor kirándulásra való alkalmas idő lesz. Csak arra nézve tett változtatást, hogy a délelőtti iskolai ünnepély kedvezőtlen idő esetében ne a Hattyú-szálló nagytermében tartassék meg, mely egy akkora tömegnek a befogadására alig volna alkalmas, hanem kerestessék meg a tanítóképző-intézet igazgatósága, hogy az ünnepély az intézet tornacsarnokában legyen megtartható. Ennek következtében erre vonatkozó multkori hírnök, illetőleg a bizottságnak határozata, módosítást szenved.

Az ünnepély megtartására nézve a város előljárósága falragaszokon a következő fölhívást intézte Csáktornya városának polgárságához:

Értesítés és felhívás

Csáktornya város közönségéhez!

Csáktornya városnak alulírt előljárósága tisztelettel értesíti a város közönségét, hogy a képviselő testület folyó évi május hó 2-án tartott gyűlésén Magyarország ezeréves fennállásának nagy nemzeti ünnepét folyó évi május hó 9-én a következő módon határozta megülni:

A város lobogódiszt ölt, s az üzletek és kereskedések zárva maradnak. Evég-

ből a háztulajdonosokat házaiknak nemzeti lobogókkal való feldiszlésére, a kereskedések és üzletek tulajdonosait pedig azoknak zárva tartására kéri fel.

Reggel 5 óraker taraczk-fővések hirdetik az ünnepély kezdetét, s a népzenekar ébresztő zeneszóval járja be a város utczeit.

8 óraker veszi kezdetét a róm. kath. templomban az ünnepély hálaadó isteni tisztelet, ami 9 óráig tart. Ezután kezdődik a város- és az iskoláknak közös ünnepése, a feldiszlendő gabona-téren, hol a város feldiszlített emelvényt állít föl a szereplő személyek részére.

Kedvező idő esetén délután 2 óraker kivonulás a városligetbe, a hol lánczczal egybekötött vigalom lesz, s itt a város a tanuló-ifjúságot oszonnával vendégli meg.

Ezen ünnepségre a város előljárósága, a képviselő-testülettől nyert megbízása folytán a mélyen tisztelt városi közönséget azzal a kérelemmel hívja meg, hogy a nagy nemzeti ünnep megülesének fényét részvételével emelni sziveskedjék.

Kelt Csáktornyán. 1896. május hó 3-án.

Grész László
jegyző.

Vrancsits Károly
városbíró.

* * *

A szepítő-egyesület hasonlóképen tartott gyűlést a város előljáróságának fölhívására a mult héten. A vendégeknak a Városligetben leendő elhelyezéséről gondoskodni fog s erre nézve Cvetkovics Antal elnökele alatt Neumann Bernát, Pálya Mihály, Wollák Rezső, Benesák Ferencz tagokból álló rendező-bizottságot küldött ki, kiknek vállalkozókról is tiszlők gondoskodni, kik a majáliszó felnött közönséget a szükséges emmi-inni valóval ellátják.

A holnapi (vasárnap) napra vonatkozólag, mint már megirtuk, jelenthetjük, hogy az izraelita imaházban d. e. 9 óraker lesz az istenitisztelet, a reformatusoknál az istenitisztelet elmarad. A róm. kath. templomban 11 óraker lesz a Te Deum, melyet a zágrábi érsek felhívása folytán tartanak ekkor s a melyen az összes hivatalok, a tanuló-ifjúság is testületileg meg fognak jelenni.

Főispáni beiktató.

E hó 4-én délután érkezett meg megyénk új főispánja, dr. gróf Jankovich László székvárosába. A vasuti állomáson Koller István bizottsági tag, a megye házána Balaton József apát üdvözölte Ó Méltóságát a megye közönsége nevében. Este Zala-Egerszeg város közönsége a főispán tiszteleére fényesen kivilágította utczeit. A kivilágítást főispán ur gyalog szemlélte meg.

A beiktató ünnepség fénypontja e hó 5-én ment végebe. Reggel ünnepi mise tartott, melyen a város hölgyeiből s uraiból alakult kórus megható énekeket énekelt. A templomtól zsufolással mogtöltötte a megye közönsége. A tanuló-ifjúság is részt vett a templomi ünnepségben.

A mise végeztével a rendkívüli nagy számban megjelent bizottsági tagok, élükön a főispánnal s a megye tisztikarával, a vármegye dísztermébe vonultak. Az alispán megnyitotta a gyűlést. Czukeller a megye első aljegyzője felolvasta a főispán kinevezésére vonatkozó iratot mire főispán lette az esküt. Főispán ur hosszabb sürű éljenzéstől kísért beszédben mond köszönetet kineveztetéséért a királynak és a kormányynak s mondja el programját. A főispánnak a megye közszellemére s felvirá-

goztatása és előmenetelére vonatkozó kijelentései nagy tetszéssel fogadtattak.

Árvay István főjegyző emelkedett hangú beszédben üdvözli a megye közönsége nevében a főispánt, mire a gyűlés véget ért. Délben a főispán az összes, megyebizottsági tagokat fényesen megvendégelte a »Korona« vendéglóban.

A közgyűlése után Ó Méltósága a megyei és állami hatóságok, testületek és egyesületek tisztelgéseit fogadta.

Az összes ünnepségeken jelen volt Somogy megye főispánja, alispánja s mások a szomszédmegyéből, akik megyénk új főispánját, a volt somogyi főszolgabíró, működésének új helyére elkísérték. A beiktatás ünnepélyét emelték: a sok díszmagyar öltözet, a lobogódiszben uszó város a főispán megnyerő egyénisége és a közönség lelkes hangulata.

Kívánjuk, hogy megyénk új főispánját a megye javára irányuló törekvéseiben az Egek ura segítse és soká éltesse!

KÜLÖNFÉLÉK.

Gróf Festetics Jenő ur esáktornyai áll. tanítóképző-intézet növendékeinek segélyalapja részére e hó 8-án kétszáz forintot ajándékozott. Gróf ur Ó Méltóságának eme nagylelkű adoményáért e helyen is hálás köszönetét fejezi ki: az intézet igazgatósága.

Orvosválasztás. Mint Stridoról írják, a Wetzianer dr. lemondása folytán megüresedett stridói körorvosi állás f. évi május 1-én töltött be választás utján. Feldner Filöp budapesti dologkörtázi gyakorlóorvosot választották meg egyházugulag. Ezzel az orvoskérdés, mely már-már türelmetlen állapotokat teremtett, hosszas interim után végre megoldást nyert.

Kitüntetett képező növendék. A m. kir. vallás- és közokt. ü. miniszter a m. kir. földműv. min. hozzájárulásával a gazdaságtanban a mult év folyamán kitünt Lukács Lajos helybeli kép. növendéket egy drb. husz koronás aranynyal jutalmazta meg.

Gróf Festetics Jenő ur a Bedekovicssevágrába névű regényes ligetbe utakat vágatótt, vadászlatok építet s rőzsasorokat ültetett Rőzsahegynek, a mellette elterülő nagy-erdőt pedig Rőzsahégyi erdőnek nevezte el. Rőzsahégy az ő mely völgyeivel, esáitjaival szép utavál egyike a gróf legszébb kiránduló helyeinek.

Névmagyarosítás. Kiskoru Leposa Géza drávasárhelyi lakos, helybeli képező növendék, vesztéknevek Faludi-ra kért átváltoztatása helyg. miniszteri rendelettel megengedtetett.

Halálozás. Kágyi Gyula távirta-éc postafőtiszt, 48 éves korában f. hó 1-én szélhűtés következtében hunyt el Nagy-Kanizsán. A boldogult Csáktornyán is töltött esztendő a helybeli postahivatalban, miért és váratlan elhunya a férfieinek javában levő kitünő tisztviselőnek mely részvétet kelt Csáktornyán is. Nyugodjék béke!

A millennium a vidéken. Az ország ezredéves ünnepét ma Perlakon is megülik. A perlaki túsaskör választmányának mult havi határozata értelmében a túsaskör a perlaki m. kir. állami elemi iskolának ünnepélyéhez esatlakozik s azzal együtt ünnepel. Az ünnepség az elemi iskola udvarán folyik le a miniszter által kiszabott programm mellett. Ezt megelőzőleg 7 $\frac{1}{2}$ óraker gyülekeznek a túsaskör tagjai a kör nagytermében s vonulnak Horváth Csongor vezetésé alatt hálaadó istenitiszteletre a plébánia templomban. Délután kirándulást rendeznek Ottokra mely alkalommal a tüztöltői dalárda közreműködésével az önk. tüztöltő-egylet is tavaszi táncmulatságot rendez, mely a tanuló ifjúságnak hazatéréte után 7 óraker veszi kezdetét. Zala-Ujvárt május hó 17-én rendeznek millenniumis ünnepséget. A 9 óraker megtartandó istenitisztelet után megkezdendő iskolás ünnepélyt Weber Vincze zárdalónök nyitja meg. Az ezred év történetének rövid vázlatát Kollarits Rihárd tanító adja. Többi pontját a programnak dalok és költemények képezik. D. u. 2 óraker a Csáktornyával határos zala-újvári erdőben népünnepélyt rendez a község.

Sve pošiljke tiču se zadržaja
novinah, naj se pošiljaju na
ime **Margitai Jožefa** urednika
vu Čakovce.

Izdateljstvo:

Knjižara Fischel Filipova,
kam se predplate i obznanu
pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedankrat i to: vu svake nedelju.

Predplatna cena je:

Na celo leto 4 frt
Na pol leta 2 frt
Na četvert leta . . . 1 frt

Pojedini broji koštajé 10 kr.

Obznanu se poleg pogodbe
1 fal računaju.

Službeni glasnik: »Čakovečke Šparkasse«, »Medjimurske Šparkasse«, »Šparkasse Okolice Čakovca«, i. t. d.

Milenijske svečanosti.

Magjarski se narod sprema, da nizom
veličajnih svečanosti proslavi jezeroljetno
svoju prošlost, punu borbe i nedaće, al i
uspjeha i slavlja.

Pokroviteljstvo nad milenijskim sveča-
nostima preuzelo je Njegovo Veličanstvo,
naš premilostivi kralj, koji eto 30 tjet vlada
nad zemljama krune sv. Štefana i pod čijom
je mudrom vladavinom nova Magjarska
precveta do nenadne veličine. Trideset ljet,
kaj je proteklo od korunjenja Njegova Ve-
ličanstva, kratak je odsjek vu životu naroda
i država, ali Magjari imaju razloga, da tu
kratku periodu slave radostnim i ponosnim
pijetom, jer ista označuje najljepšu i naj-
slavniju epohu vu njihovoj historiji. Samo
pod vladarom, koji je kakti svčtli odušev-
ljujući primjer črez 30 ljet prednjači vu
savjestnom i pozhrtvovnom vršenju očinskih
svojih dužnosti, mogle su kraljevine okraj
i onkraj Drave vu to kratko vréme neslu-
ćenim načinom razviti se na vsakom polju
državnog i narodnog života; samo uz Nje-
govu skrb, uz Njegovu plemenitu pomuku
mogle su one vu toli neznatnom razdoblju
nadoknaditi vse ono, kaj je zli udes kroz
stoljeća sprečeval i otegočival....

Kak je poznato, milenijska će se sveča-
nost proslaviti po stanovitom programu,
vu kojem je predviđena kreacija stalnih,
vječnih uspomena: zaključeni kamen prošlosti
i uporište za budućnost.

Evo glavnih punktova programa:

2. majaša: otvorenje izložbe po Njegovu
Veličanstvu vu nazočnosti vsi članovah vla-
dajuće hiže;

3. majaša: svetčana služba bozja vu
budimskoj cirkvi, gde je Njegovo Veličanstvo
okrunjen kraljem.

Od 3. do 10. majaša službe bozje vsih
vjeroizpovesti vu vsim cirkvam i bogomo-
ljama.

Vu prvaj polovici meseca majaša sveča-
ne glavne skupštine vsih municipija zemlje,
a vu drugoj polovici takove skupštine znanst-
venih i umjetničkih zavoda; nadalje sjajne
kazališne predstave, utrkivanja i regate.

Dne 5. juniuša prenos svete krune i
krunskih insignija vu budimskom cirkvu, gde
bude tri dana javno izložena.

Jezgru i središte vsih svečanosti sači-
njaval će poklonstvena povorka dne 8. ju-
niuša pred Njeg. Veličanstvo kralja, koji će
izaslantva obedveh hižah zakonodavnoga
tela dočekati vu budimskom dvoru. Nakon
toga sljedi svetčano otvorenje grandioznog
novog parlamenta.

Od 25. do 28. juniuša društvene i iz-
ložbene svečanosti. Vu julišu i augustuša
medjumarodni i domaći kongresi, polaganje
temelja spomeniku svetoga Štefana, a vu
provinciji milenijskim spomenicima. Prvih
dana meseca septembra otvorenje 400 novih
pučkih skolah po celoj zemlji. Dne 11. sep-
tembra polaganje temelja spomeniku Marije
Terezije vu Požunu. Dne 20. septembra po-
laganje temelja milenijskomu spomeniku vu
Zemenu. Dne 27. septembra predaja Željeznih
vrata javnomu prometu. Početkom oktobra
otvorenje novoga mosta preko Dunava na
pruzi Carinara-Budim. Dne 31. oktobra sveča-
ni zaključak izložbe.

Kak se vidi, program, dostajan velebnog
historijskog momenta, koji će ipak najreči-
tiji izraz najti vu milenijskog izložbi, koja
bude trajala punih 6 meseci i predstavljati
uspjeh jezeroljetnih borbah trpljenja, težnja
i nastojanja.

Denes još jezere rukah grozničavo de-
laju, da dovršuju grandiozni posel do konca
aprila, kad no će kraljevska reč veliko dèlo
posvetiti, ali se već denes more reći, da
će ta izložba veličinom svojom, smjelom
konceptijom i vanjštinom nadmašiti vse, kaj
se je ikad igde upriličilo pod nazovom »ze-
meljska izložba«. Na području pol milijuna
kvadrat metrov zdize se do tri stotine palačah,
paviljona, dvoraca vu vsih mogućih i tak
rekné nemogućih slogovih: čeli grad, pred-
očujuć svojimi izložci, kak je Magjarska
postala i kakova je denes.

Odgovarajuće dvostrukomu ovomu cilju,
deli se izložba vu dva velika dela: vu histo-
ričku izložbu, koja će nas upoznati sa proš-
lošću i na izložbu sadašnjosti, koja prikazuje
stečevine vu vsih granah javnoga života.

Uspomene, relikvije, dragulji, povelje,
ete je historička izložba. Vse kaj se god
nahadja vu zemlji ili vu tudjini, bilo to
dokumenti, starine, oružje, kipovi, slike; kaj
je god moguće tolačiti politički, vjerski,
vojnički, umjetnički život starih vremena:
vse je to nagomilano i od vješte ruke po-
redano vu historičkoj izložbi. Tu su sve
magjarske uspomena iz kraljevske riznice;
silno blago, odnoseće se na magjarsku hiš-
toriju, ter vlastništvo sultanovo, aazni spome-
n-predmeti stranjskih muzejah: vatikana, riznice
ruskoga cara, galerije slikah englezke kraljice.
K tomu golemo historičko blago visokoga klera,
aristokracije, varmegijah i varašov; jezeroljetna
historija, sastojeća od slikah, nacrtah, kipova,
dragulja, oprave, oružja, opreme.

Nu jezeroljetna je historija i sgrada
sama, konglomerat vsih gradjevinih slogova
počemsí od 10. stoljeća do denešnjega dana;
vu kamen klesana historija. Starodrevna
sgrada vu romansko-bizantinskom slogu, gde
su priredjene kraljevskim sjajem izkičene
odaje za Nj. Veličanstvo za primanje depu-

tacijah: njoj na suprot Vajda-Hunyadski kaš-
telj vu ponosnom gotskom slogu; do nje
grandiozne skupine vu baroku i renaissance;
vse to po vjernoj kopiji po celoj zemlji na-
lazećih se s historičkog gledišta važnih
gradjevina: eto to je historična skupina na
obali bistrog jezera, toli divnom harmoni-
jom sazdana, da je čovek komaj mogućí,
svrnuti oči s nje.

A ipak ima još tolika toga, kaj bude
čoveka izpunilo s čudenjem, prije vsega vu
neposrednoj blizini historičke skupine po-
dignula izložba Horvatske i Slavonije, koja
je smještena vu 4 preljepa paviljona: obrtni,
šumarski, umjetnički i kušaonica.

Obrtni je paviljon, kaj se udobnosti,
arhitektonske koncepcije i svrhi shodne udesbe
tiče, jedan od najuspjelijih i estetički naj-
ljepših na celoj izložbi.

Šumarski paviljon donekle je spodoben
magjarskomu, samo je manjših dimenzijah,
o ulisak, što ga čini na gledalca, nezaostaje
za onim magjarskoga paviljona, dapače vrlo
sgodnim polazajem ove sgrade usred male
šumice i kraj impozantnog paviljona. ukazuje
se ista nada vse ljepa i slikovita.

Obim ovim paviljonom dostojno se
pridružuju umjetnički paviljon sa velikom
svojom ljepo sastavljenom i bogato orna-
mentiranom kupulom, a umiljato se ukazuje
i kušaonica, koja sijajnom svojom bjelinom
već iz daleka vu oči vudira.

Vu okviru fednoga članka dakak nije
moguće naprosto ni nabrojiti, kako će se
predočiti izložba sadašnjosti, zato ću se vu
drugom članku usvrnuti lih na topografsku raz-
delbu celog izloženog područja, a na ovom
još m' se je sa nekoliko reči doteknuti iz-
ložbe Bosne i Hercegovine, koja će za stalno
osvjedočiti svét o životnoj snazi i krepkoći
tamušnjeg naroda, prikazujuć zanimivim,
ukusnim načinom vjerna, upravo savršenu
sliku o preporodu nekadašnjih turskih po-
krajina.

Bosanska izložba sastoji od velike obrtne
palače vu orijentalском slogu; bosanske
hiže sa podpuno uredjenim haremom; šu-
marskog paviljona, s bogatom sbirkom šu-
marstva, lovstva i ribarstva; željezničkog
paviljona, puna poučnih podatkov o razvoju
bosanskog željezničtva i konačno bosanske
kavane, gde će te baš bosanski poslužiti
kavom i nargilom, doćim će se stranača uz
mužiku bosanske glasbe neobično dojmati
orijentaliski prizori vu srecu evropskog vele-
grada.

Da čovjek vu malo reči opiše denešnju
gradsku šumicu dosta je reći: To je šumica sa
fantastičnim kakti iz zemlje poniklim gradom,
punim impozantnih gradjevina, od kojih do
gdekoja nosi monumentalen značaj. Čovjeka
upravo srce, boli, kad pomisli, da vse to
— uz neznatne iznimke — neće dugo pre-

živeti izložbu, jer gotovo sve, kaj se je tu sagradilo sa stroškom od kojih sedem milijuna forinti, sfondalo se bude milosrdnosti odmah nakon zaključka izložbe...

Utjelovljena velika uspomena na prošlost i utješljiva nada (ufanje) vu budućnost: to je milenijska izložba, to je onaj vilinski grad, koji se ukazuje začaranomu oku čim, izadješ iz veležpe Andrassy-ve vulice i pojdeš čez glavni ulaz, — impozantan stupovni kemiciklus, vrh kojega te pozdravljaju ljepo izradjene sfinge.

Pred tim ulazom opazit ćeš s desna sjajnu novu palaču; pred ulazom blista pozlaćeno korintsko stupovlje, dočim se preko čele facade viju sjajnobojadisani frizi. To je umjetnička pala, opredeljena magjarskog plastičkoj umjetnosti; ona nespada na izložbeno područje, ali i njeno je otvorenje uzeto vu program milenijskih svetčanosti.

Prošavši čez gore spomenuti ulaz, spazil budeš odmah toliko sjajnih objektova, da ćeš biti vu neprilici, kam se najprvije obrneš. S desne su strane — vse okraj jezera — paviloni za ribarstvo, brodarstvo i trgovačko pomorstvo, s lijeve strani impozantne palače ratne opreme i domobranstva. Vu obće je ratna izložba, gde se prikazuje stanje ratne struke načinom, koji pobudjuje zanimanje i dokazuje sposobnost utakmice, nada vse ljepo i obiljno obskrbljena. Zvun netom pomenutih palačah diže se onkraj jezera još velika palača zajednice vojske, a do nje izložba ratne mornarice vu sgradi, koja je već vanjšinom svojom nalik na ratni brod, a plovit će jezerom bojna ladja, dočim će nas na jezeru iznenaditi fiumanski molo en miniature.

Od glavnoga ulaza vodi preko jezera na Nadorov otok novi široki željezni most, koji ujedno i sam zanimiv kao izložbeni objekt. Isker mosta na otoku diže se desno palača trgovine i novčarstva, vu kojoj se prikaznje povjestni razvoj tih grana javnoga prometa, njoj preko puta s lijeve strani mosta preteže se golemi ružičasti pavilon grada Budimpešte, koji sadrži retrospektivnu izložbu duševnog i materijalnog razvitka glavnoga grada. Do nje je ukusni pavilon nadvojvode Jožefa za izložci uzorne gospoštije visokog izložitelja.

Susedni Széchenyev otok izpunjuje izključivo historička skupina, taj specialitet milenijske izložbe, kojega se originalnosti čovjek nemore za dosta načuditi. Vanjšinom vnogostoljetna historija od dobe sv. Štefana do denes vu svih fazah arhitekture, sadržavati će blago, kojemu su vrednost ni s daleka nemore preceniti. Tamo cirkva i kloster iz dobe Árpádove; preko puta vitežki kaštelj srednjeg veka (Vajda-Hunyad); onamo dalje silna palača vu renesansi iz nedavne prošlosti i ini spomena vredni ostanci znamenitih gradjevina čele zemlje. Prestrano dvorišće rese remek-kipovi, od kojih vsaki pojedini zastupa stanovitu ideju stanovit simbol; a za bolje poznavanje prošlosti imade tu i pavilonah za povjest lovačku, ribarsku i pastirsku.

Iza pavilona grada Budimpešte stere se drugi specialiter: izložbeno šelo, sastojeće od 58 hižah, gde će izložiti predmeti etnografije i hižnoga obrta. Zvun hižah magjarskog značaja sa svih stranah zemlje imade tu i »njemačka« i »narodnostna vulica, vu kojoj se nahadja po jedna srbska, slovačka, rutenska i vlaška hiža. Nemenjka tu niti čarda, ni cirkva, niti občinska hiža, ni škola, niti bolnica (špital), ni vatrogasna postaja i vse to vu jednu ruku od povjestne vrednosti, pošto je i tu nagomilano obilno his-

toričko blago, vu drugu ruku valja da služi primjerom, kako da se slične sgrade na selu grade. Okolo cirkve su sajmovne kolibe, gde se bude prodaval proizvod hižnoga obrta, dočim je vu cirkvi samoj izložen hižni obrt i bogata sbirka, kej ju je kupil grof Zichy na svom putovanju vu Aziju, tražeći ondi pradomovinu Magjara. Na kraj sela eno cigankozg šatora.

Došavši ovamo, svane ti pred očima novi vilinski grad i nemišli drugač, nego da ti se vu snu prikazuje pripovest iz tisuć i jedne noći. To je stara tvrdjava (festung) budimska, koja već nespada na izložbeno područje, nego je sagradjena vu zverinjaku, zamisljavajuć se na vremena, kad je mesto častnog križa i slobode svétíl sa budimskih bedema turski polumjesec na podjarmljenu raju (kršćenike).

Vračajuć se iz sela, opažaš požunsku vječnicu sa izložbom hižnog obrta, njoj preko puta vrlo bizarni, ali odveć maleni meteorološki pavilon, do nje pako pavilon za svilgojstvo, a do ove izložba Bosne i Hercegovine.

Odovud dalje zdiže se čeli niz pavilona za izložbu plodnina i proizvodjanje tla, tu je veliki gospodarstveni, sumarski, vrtlarski i vinogradski, nadalje posebni pavilon za povanje duhana, gospodarstvo mljekom i za proizvodjanje sladora. Nadalje je na tom putu ljep pavilon sa kupulom za vodogradnju, ter pastuharstvo i više pavilona privatnih izložitelja (nadvojvode Fridrika, vojvode Koburga, grofa Batthyány, Mauthnera i dr.).

Izložba obrtnih skupinah počinje impozantnom sgradom Ganzove fabrike prikazujuć veliku silu elektrotehnike, goleni razvoj vu gradjenju vagona i visok graduš strojarskoga obrta. Blizu ovog pavilona imade razuih manjih sgradah za perolejsku industriju, ugljenarstvo i inih sličnih obrtnih granah.

Stara industrijalna palača bitno je proširena, ter sadrži izložke staklarstva, kozarstva, stolarstva, spirituoze, oprave i opremu.

Na stražnjoj periferiji izložbenog teritorija nalazi se najimpozantnija palača čele izložbe, a to je pavilon ravnateljstva državnih željeznica, sgrada silnih dimenzija, a opet u ukusnom slogu, s ljepo izgradjenom kupulom, tako visokom, da se ista vidi sa svih nezagradjenih točaka čele Pešte. Njoj na suprot je grandiozna strojarnica, a iz međuju ove i industrijalne palače su paviloni za papirni obrt, za industriju tiskarstva i fotografija i za štampu, gde je izloženo vse, kaj se god odnosi na razvoj književnosti, znanosti, literarnih i kućurnih zavoda i novinarstva.

Uz prometnu palaču nižu se paviloni gradjevno obrta (vu indijskom slogu), kolarstva, pošte, brzvoja i telefona, veliki pavilon rudarstva, pavilon Nobelove tvornice dinamita i razne ugljenere. Na skrajnjem desnom kutu nalazi se nastavni pavilon, ljepa sgrada u grčkom slogu; do ove pravosudni pavilon sa poučnom izložbom kažnjeničkog obrta i moderne uredbe sudbenih i tamničkih prostorija.

Polazeći prama izlazu, zaustavit vam se je pred zdravstvenim pavilonom, uz koji se nalazi ukusni balneološki pavilon i pavilon, vu kojem se prikazuje odgajanje djece. Vsa ova skupina pruža podpuno higijene, kakova je do sada bila i kako valja, da joj se vu buduću služi: ako i ne najzanimiviji, a ono po ljudstvo vsakako najpoučniji i najhasnoviteši del izložbe.

I tak smo prispjeli na Korzo, ogromni, vugoden prestor, gde će se razvijati neobičan

život. Pred industrijalnom se palačom dižu silne balustrade. Na širokoj poljani stere se preljepi vrt, gde no se ponajbolši vrtlari nalécaju vu prikazivanju svoje vještine. S lijeve strane diže golema, nu s estetičkog gledišta slabije uspjela palača, gde će se priredjivati razni koncerti kongresi, banketi i ine svetčanosti. S desna i lijeva tokolo čeloga korza ponamješćeno je više reš, auracija, pivara, kavana i slastičarna, kojih napokon ima dosta, skoro i odviše po celom izložbenom teritoriju. Gladen i žedjen neće ostati nigdo!

Magjarski narod slavi svoj milenij, svéstan si, da je kaj je god bolje mogel, naprezal vse svoje sile, da neostane zadnji vu kolu prosvétljenih narodah. Zato i bila je velikog zamašaja zakonska osnova, koju je pokojni »željezni« minister Baross dne 31. oktobra ljeta 1891. podnesel zakonodavnomu telu, da se najmre vu proslavu jezeroljetnog obstanka magjarske države upriliči zemaljska izložba, gde bi se prikazale vu jednu ruku najvažnije političke i duševne faze jezeroljetne prošlosti vu okviru hstorične izložbe, vu drugu opet ruku (modernom izložbom) vseukupne intelektualne i gospodarstvene sile kano jamstvo za dalnju jezeroljetnu epolu zemaljah krune svetoga Štefana vu čvrstoj njihovoj celokupnosti ii krepkoj volji za rad.

Milenijska izložba anda neće iznėti absurdnih čudovištah prez praktične vrednosti poput kakova Eifelova tornja; neće to biti banalni bazar gospodarstvenih i obrtnih proizvodah; nego veebna svetčanost, gde će oživeti reminiscencije na vele znamenite, dogadjaje deset stoljeća; gde će se pregledno predočiti vse stečevine cvatuće gospodarstvene organizacije i gde će kak i stvoriti kulturni odnošaji razgranjenog državnog i narodnog života.

Velika ta zadaća koncipirana od pokojnog ministra Barossa, započela je od nasljednika ministra Béle Lukácsa; a pošto je ovaj usljed političkih konstelacijah iz kabineta izstupil, uzel je vodstvo upravu izložbe vu svoje ruke minister trgovine Daniel, koji je i denes još na čelu velikog zemaljskog izložbenog odbora. Podpredsjednik istoga je državni tajnik Vörös. Vu tom odboru ima po jedan zastupnik vsakog pojedinog ministarstva, zatim velik broj članova parlamenta, municipija glavnoga grada i raznih znanstvenih umjetnikih i gospodarstvenih društva, institucija i korporacijah. — Daljnji su organi vu pojedinih sjedištih trgovačke komore sistemizovani kotarski odbori i povjerenstva pojedinih skupinah, vu kojih su do 3000 otmjenika vu svih granah javnoga života imali priliku, da iznesu svoje ideje, želje i predloge.

Pojedinimi skupinami — izuzev izložbu Horvatske i Slavonije i izložbu Bosne i Hercegovine — upravlja ono ministarstvo, vu čiji resort dotična grana izložbe spada a vse predradnje i jedinstvenu upravu čeloga podhvata vodi ravnateljstvo, koje je takodjer moralo preterpeti razne promjene: Prvi ravnatelj, ministerijalni savjetnik Németh, preminul je; nasljednik mu Gränzenstein imenovan je nakon kratkoga vremena državnim tajnikom, a njega nasljedil ministerijalni savjetnik dr. Jožef Schmidt, koji je i denes još na čelu ravnateljstva. Tajnikom je novinar Mór Gelléri, koji se je već vu izložbi ljeta 1885. pokazal vrstnom na svom mjestu silom. On je ujedno i predstojnik odjela za štampu.

Okvir, vu kojem je milenijska izložba zamišljena i srećno izvedena, bitno se raz-

likuje od šablone, po kojoj se slične izložbe udešavaju. Već koncepcija smione ideje, da izložba ta neiznese na videlo samo modernu Magjarsku sa posestrimami joj Horvatskom i Slavonijom i susednom kršnom Bosnom-Hercegovinom, već i jezeroljetni razvoj države, podaje ovoj izložbi značajno obilježje originalnosti, koje daleko nadmašuje vrédnost obiène zemaljske izložbe.

Cela garda stručnjaka bito je izaslano, da po vsm evropskim muzejima i privatnim širkama traže, nebi li našli na predmete, koji bi se iole odnosili na upoznavanje magjarske prošlosti, a da im trud nije zahman, dokazuju pune dvorane i cirkvice grandiozne historične skupine, vu kojim je nagomilano toliko blaga, da će taj retrospektivni dél vsakako biti glavnom atrakcijom čitave izložbe.

Kak navék, tak je i tu sjaunim primjerom prednjačilo Nj. Velicanstvo, udostojv premilostivno dozvoliti, da se iz glasovite riznice prejasne dinastije izloži vse, kaj se god odnosi na historiju Magjarske; okolo 500 predmeta neprocénive vrédnosti, materijal, kojim bi se već dala urediti nada vse zuamenita špeciálna izložba.

Kak su poslije Austrijanaca prvi Turki, kojim vu historiji Magjarske pripada, najvećša uloga, naravski je, da se vu sultanovoj riznici nalazi bezbroj relikvija magjarskog porekla. Moćni je padišah plemenitom suršteljivošću dozvolil, da se iz bogate njegove šbirke izlože dragocéna oprava, staro oružje (naročito potičuće od obsade Sigeta), relikvije erdeljskih knezova i ini povjestni objekti vu vrédnosti od više milijunah forintih.

Neuputno bi bilo, prije reda upustati, se vu poblize nabrajaju preobilnih historičkih izložaka vnogobrojnih privatnih i javnih šbirkah Magjarske i inozemstva, naročito vatikana türinške »Armeria Reale« würtemberških i badenskih muzeja, ter domačega episkopata i plemstva, biti će prilike, da nakon otvorenja izložbe iztaknemo bar najglavnese objekte povjestne ove skupine.

Udešujuć izložbu sadašnjosti, pazilo se je, da ista nosi prije svega kulturni značaj, a onda da neprikáže samo današnje prilike, već čitav državni razvoj, kak je tekao od nove ustavne ere (od ljeta 1867).

Umjetnost i znanost (tvorne umjetnosti, kazalište, štampa, nastava, zdravstvo odgajanje djece, balneologija,) predočiti, će se načinom, koji će osvedočiti vsakoga o razvišku i današnjem stanju važnih ovih granah prosvjete.

Izložba trgovine smiono je koncipirana i veleznanimiva novost, koja će vsikak laku razbištriti dosta krive pojmove o zvanju trgovečkog stališa, dočim će strukovnjaku dati jasnu sliku o promjeni, kojim je iz čednog trgovečkog života predožujuće dobe oživéla komplicirana organizacija današnjih trgovečkih institucijah.

Pučki život polyglotnog pučanstva Magjarske noći će vrlo slikovit izraz vu izložbenom selu, gde će vsaka pojedina od onih 30 hižicah služiti a tu svrhu, da će predočiti gradjevni slog, nošnju, običaje (navade) i jezik dotičnoga žiteljstva i dotičnog kraja.

Gospodarstvena izložba izneli će vu kakovih 40 državnih i privatnih paviloua dobro poznate i na glasu proizvode tla i po dalekom svétu cénjene tipove konjah, govéda i svinjah ter specijalite štumah, a izložba obrtnih proizvoda osvedočil će i domači i stranjski svét, kako je vu zemljah krune svetog Štefana i ta dosta nova grana obće privrede vu razmjerno kratko vréme postala moćnim faktorom svjetskoga prometa. A

pošto neće samo materijalni napredak zemlje prikazati načinom, poznatim već sa dosadašnjih izložbah, nego se pruža dostojna reprezentacija pojedinim faktorom državnoga života, da vsi zajedno posvedoče samostalnost i životnu snagu ovih zemljah, to nije mogel izostati i najodličniji faktor državne ekskutivne vlasti: obranbena sila — vojska. I tak je i ratna struka dostojno zastupana na milenijskoj izložbi. I ona je — razlikuće se od dojakošnjih sličnih izložbah prikazana vu historičnom svom razvoju, ter pruža stručnjaku izerpivu i poučnu sliku o njenom razvišku, a uz to — s izložbom sadašnjosti — i velikom obćinstvu pojam o sadašnjoj formi i današnjem stanju obranbene sile.

Naravska je stvar, da se je pri udešavanju ovakove zamašne izložbe postaralo i za to, da ne samo duh i židci, nego i oko i srca dojdou do svoga pravac pak će tu biti i zabava o obilju i dosta milovidnih aranžementa: spominjemo samo fontaine lumineuse, panorame, diorame, vatromele, koncerte i t. d.

I tako će najvišeš sudec, nepodmitljivo javno mnenje, videti pred sobom magjarski narod vu njegovom domu, vu njegovu blagostanju, slikovitoj nošnji, neumornom delu, vu zabavi svetkovanju. Videti će umjetničke gradjevine moćnika i uslednika vu harmoničnom skladnom poredku poleg raznih epokah narodnog života: vu starodrevnih dvorovih kroz stoljeća sakupljeno blago kraljevah i plemičkih familijah; svete cirkvene relikvije, kaj ih legende dižu vu nebo, a pietet privlači k materi zemlji; videti će iz starih kronikah, poveljah i zakonah, kak si kultura polaganom ntime put, videti će pobjedu njemu vu podpunoj slici sadašnjosti; videti će, kak se je razvijala materijalna i duševna narodna sila, koja, makar se povjest stoljeća i života ménja, nepreneme graei, radja i uzkrisava. A dok su se narodi zemalja krune svetoga Štefana uzpeli do onog graduša, na kojem već zdavnja stoje ini prosvetljeni narodi Europe i dok se je njihova kultura stopila sa svjetskom kulturom: kaj im more služiti na čast i diku, već da su uza vse muke, terpljenja, borbe, pregorevanja ipak zadržali svoj narodni značaj poput najvećih narodah zemaljske kruglje?

A da je tomu tak, jasno govori zemaljska izložba svojim kamenjem i svojimi proizvodima plodonosna tla; svojimi čudovišti nove dobe; strojevem; svojim tiskanim papirum; slikom, što ju je stvoril kist; kipom što je izklesalo dleto i vsakovrstnimi proizvodima ljepo razvijenog obrta i evaluće industrije.

Milenijska izložba dakle rječilo će govoriti, a *strunjski svét neka dojde i neka sudi!*

KAJ JE NOVOGA?

Statistički podatci o milenijskoj izložbi.

Na osnovu službenih podatkov o izdatkih i prihodu milenijske izložbe donosi jeden budimpeštanski list sljedeći izvštaj:

I. Prihod se sračunava ovak: Prinos države 1.000.000 for., prinos glavnoga grada 100.000 for., prihod od razredne lutrije 1.000.000 for., prihod od ulaznine 1.400.000 for., prihod od mjestovine i pristojbah 335.000 for., prihod od iznajmljenih gostionah, kavanah, trafikah, slastičarnah i t. d. 40.000 for., prihod od iznajmljenja ograde 20.000 for., prihod od oglasah, katalogah i uvoznine spirituozna 100.000 for., prihod od sgradah i prodaje uređenja 250.000 for., razni

ini dohodki 300.000 for. Vsega skupa anda 4.380.000 for.

II. Razhod. Noviji izkaz nepredleži, no po posljednjem izvštaju izložbenog odbora znade se samo za veće izdatke, koji iznose do 360.000 for.

Na izložbenom prostoru stoje po defnitivnom odobrenju 234 sgrade, od kojih je 91 podignuta na strošek izložbenog fonda.

Broj vsih izložiteljah iznosi 6894, a sa 1326, koji će povremeno izlagati 8220. Preko 1000 najavljenih izložitelja opozvalo je prijavu.

Privolom ministra financija prirediti će se izložbena lutrija. Izdati će se dvé serije srećaka, svaka 500.060 komada po 20 kr. Nabaviti će se do 20.000 predmeta kakti sgodilki.

Predlogi za spomenek milenija.

Milenijska proslava vu Magjarskoj silno je uzrujala glave. Tamo niču poput gljivah predlogi, kak bi se ova proslava najdostojnije uveličala. Izložba, spomeniki, škole, milenijska drvca i t. d., vse to više nije dovoljno. Sada su se dali razni genijalni ljudi na smišljanje novih predloga, a »P. Ld.«, priobćuje nekoliko takvih piramidalnih osnova. Neki gospodin, koji dobro pozna Egípat, hoće pod vsaku cénu da se sgrade milenijske piramide i vu njih sahrane mumije svih zaslužnih muževa. Vu svojoj čednosti prepusta on i svoju lješinu vu tu plemenitu svrhu.

Drugi poštovani gospodin, koji vu Budimpešti obavlja cirkvenu službu, upravlja vsim patriotom vatreni poziv, neka pošćeju grob i telo Arpadovo. Visoko i nizko, veliko i maio neka se lati lopate ter posveti tom patriotičnom djelu nekoliko vur. Magjarska ima najmenje 8 milijunah muževah, koju su mogli mahati lopatom. Računa li se samo tri vure dela na vsakog to se ubrojuje silna radnja od 24 milijunah delavnih vur, ili 1 milion dana, ili 2777 delavnih godina. Pri takvom delu (radnji) uspjeh je osiguran, pak ako se nebi našli drago ostanki vtemeljitelja domovine, koliko bi bar bila hasen gospodarstvu, kad bi se prekopala čéla zemlja!

Treći genij napokon predlaže, nek se 1. majuša uloži pri jednoj šparkasi 1000 frt sa uredbom, da se taj penez sa interešom na interese ima zdignuti 1. majuša ljeta 2896. Površini račun izkazuje, da bi tih 1000 for. na dan drugog milenija iznosilo svotu od 550, 781, 844, 621, 322.000 forintih. Ovom svotom mogla bi se onda prirediti druga izložba — i još kojekaj.

Papinski zastupniki.

Novine »Osservatore Romano« javljaju: Msgr. Antonio Agliardi, naslovni nadbiskup Caesarejski, dobil je pismo državnoga tajniétva, kojim mu se javlja, da ga je Njegova Svetost, papa opredelil za svoga izvanrednog poklisara vu Moskvi, da vu ime Njegovi Svetosti ruskom caru Nikolii II. gratulira prigodom njegove krunitbe.

Kod otvorenja milenijske izložbe vu Budimpešti zastupati će vu odsutnosti papinskog nuncija Agliardia svetu stolicu poslovođa bečke nunciature, Msgr. Locatelli.

Dobre žepne i sténe vure za fal cène moći dobiti pri *Pollak Bernatu vurar* vu Čakovcu (Pijac, Šparkassa). Pri njem se *uzimljeju vure takaj* za popravek za fal cène.

Visszarverési hirdményi kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy az állam kincstár végrehajtnak Szklepics Mihály végrehajtást szenvedett bottornyai lakos elleni 55 ft 19 kr. tőke s járulékaí iránti végrehajtási ügyében a csáktornyai takarékpénztárnak mint jelzálogos hitelezőnek továbbá az állam kincstár mint végrehajtnak, kérelme folytán, az árverési feltételeket meg nem tartó Poszavecz Rozália férj. Szklepics Mihályné és Mozga Terézia bottornyai lakosok ellen Szklepics Mihályné által még befizetendő 599 ft. Mozga Terézia által még befizetendő 245 ft. s járulékaí, valamint a csáktornyai takarékpénztár részére 5 ft. és

az állam kincstár részére 5 ft jelenlegi árverés kérelmi költségek kielégítése végett a végh. törv. 185 §-a értelmében a kielégítési visszazverés elrendeltetvén, a nagy kanzsai kir. törvényszék és a csáktornyai kir. járásbíróság területén levő podtureni 721 tk. 17 h. sz. a. ingatlanból Szklepics Mihályt nős Poszgai Rozáliával podtureni lakost illető 2% részére 209 ft becsértékben, a podtureni 723 tk. 582 h. sz. a. egészben 60 ft a podtureni 1060 tkv. 1051 h. sz. a. egészben 69 ft. a podtureni 728 tkv. 1508 h. sz. a. egészben 106 ft. becsárban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az

1896 évi május hó 28 án d. c. 10 órakor

a podtureni község bíró házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárban 10% köszpénzben vagy az 1881 XI. L. cz 42 §-ban jelzett árfoyammal számított és az 1881 évi November hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazság ügy miniszteri rendelet 8 §-ban kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy 1881 LX I. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt ostszoállatni.

Kir. járásbíróság mint tkvi hatóság.

Csáktornya 1896 április hó 11.

337 sz. v. 1896.

Árverési hirdmény.

Alulirt bírósági végrehajtnak az 1881 évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a perlaki kir. járásbíróság 1896. évi 1412 p. 96 sz. végzése következtében Csesznák József perlaki ügyvéd által képviselt Alsó Muraközi takarékpénztár javára Kolláries Iván és társai al. hűsésűn lakosok ellen 170 ft s jár. erejéig 1896 évi Márczius hó 3-án fogamatosított kielégítési végrehajtás útján lefogalt és 155 ft-ra becsült 2. ló. 1. eke 1. szekér, 1. pajta, 2. létra, 1. sortyós ól, 1. kukoriczakas és szobabutorból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a perlaki kir. járásbírószág 2874 p. 96. sz. végzése folytán 170 ft tőkekötvetelés, ennek 1895 évi Május hó 23 napjától járó 8% kamatai és eddig összesen 58 ft 90 kr-ban bíróilag már megállapított költségek erejéig Alsó Hűsésűnyban Kolláries Iván és neje lakásán leendő eszközlésére

1896. május hó 16. napján: d. u. 3. órája

határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében köszpénzüzetes mellett, a legfőbbet igazrónek becsárban alul is el fognak adatni.

Kelt Perlakon, 1895. május hó 2. napján,

523

STERN FRIGYES,
kir. bír. végrehajtnak.

Schicht-féle szin-szappan

törvényileg bejegyzett
VÉDJEGYE

igen jól kiszárad
kitűnően tisztít
felette takarékos a használatban.
garantált tiszta és ártalmatlan a fehérneműnek és
kéznek; egyáltalában a legjobb az összes szin-
szappanok közül.

Senki sem fog egy kísérletet megbánni.

Csáktornyaán kapható:

GRÁNER TESTVÉREKNÉL.

13-30

** Utolsó főhuzás. **

Magyar

osztály sorsjáték.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

1 Millio Korona.

Huzás naponta

1896 Május 12-től 28-ig.

Nyeremény	korona	korona
1 jutalomdíj	600 000	= 600 000
1 à	400 000	= 400 000
1 "	300 000	= 300 000
1 "	200 000	= 200 000
1 "	100 000	= 100 000
2 "	40 000	= 80 000
2 "	20 000	= 40 000
5 "	10 000	= 50 000
10 "	8 000	= 80 000
34 "	6 000	= 204 000
100 "	2 000	= 200 000
200 "	1 000	= 200 000
2 650 "	200	= 530 000
22 000 "	150	= 3 300 000
25 007 nyeremények és 1 jutalom		= 6 284 000

Ezen 57 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a 600 000 korona jutalomdíjat.

III. osztályu vételsorsjegyek árai:

1/1	1/2	1/10	1/20
60,—	30,—	6,—	3,— forint

Ezen eredeti sorsjegy áron kívül ajánlott levél portója és nyeremény jegyzékért 25 Kr. melléklendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvettel

Heintze Károly

Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgöny cím: **Lottoheintze Budapest.**

Gabona árak. — Cienna zítka.

I m.-mázsa.	I m.-cent.	frttól	frtíg
Buza	Pšenica	6:50	—
Zab	Zob	6:00	— 6:25
Rozs	Hrż	5:50	—
Kukoricza ó	Kuruza stara		
» » uj	» nova	4:60	—
Árpa	Ječmen	4:50	—
Fehér bab uj	Grah beli	7:00	—
Sárga » »	» žuti	6:00	—
Vegyes » »	» zmėsán	6:00	—
Lenmag	Len	8:00	—
Bükköny	Grahorka	4:00	—

Odgovorni urednik

MARGITAI JÖZSEF.

Glavni suradnik

GLÁD FERENCZ.

Nyilt-tér.*

E rovat alatt közlötékert sem alaki, sem tartalmi tekintetben nem vállal felelősséget a Szork.

Fajlár-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai stb. a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes **Henneberg selymet 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként** sima, csikós, kockázott, mintázott damasztól stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szin és mintázattal a s. a. t.) megrendelt áru **postabér és vámmentesen a házhoz szállítva**, mintákat postafordultával küld: **Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelvű megrendelések pontosan elintéztetnek. 2

1315—96 tk.

Arverési hirdetmény kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a muraközi lakarekpénztár végrehajlatónak Horváth Lukács végrehajtást szenvedett elleni 120 frt tőke követelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a nagykanizsai kir. törvényszék a csáktornyai kir. járásbírószág területén levő a beliczei, 86 tk. 67, 245, 287, 781, 812, 890, 975 hrsz. a ingatlanokból Horváth Lukácsot illetett $\frac{1}{3}$ részere 244 frt kikiáltási árban, a beliczei 568 tkv. 952 h. sz. a ingatlan egészben 53 frt, a beliczei 463 tkv. 345 h. sz. a ingatlan egészben 123 frt a beliczei 512 tkv. 597 h. sz. a ingatlan egészben 125 frt a beliczei 200 tkv. 771 b h. sz. a ingatlan egészben 109 frt a beliczei 516 tkv. 995 hsz. a ingatlanból Horváth Lukácsot illetett $\frac{1}{3}$ részere 71 frt 66 $\frac{2}{3}$ k. kikiáltási árban, a beliczei 576 tkv. 585 hsz. a Balazsek Tamás és neje Horváth Erzsébeth nevéen álló $\frac{1}{3}$ részere 78 frt kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1896. évi június hó 2. napján délelőtt 10 órakor**

a beliczei község bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladni fognak.

Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árlyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kell igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes érteklapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltattani. 516

Kir. járásbírószág, mint tkvi hatóság.
Csáktornya, 1896. évi április hó 3.

6586. tk. 95.

Együttes árverési hirdetmény.

A perlaki kir. járásbírószág mint tkv. hatóság részéről közhírré tételik, miszerint Fischl Sándor végrehajlatónak Máté András és neje Medvár Ilona egy Gudlin Balázs ellen 104 frt tőke, ennek 1893. márczius 21-től járó 8% kamata 16 frt zálogjog előjegyzési, 5 frt 36 kr. perfeljegyzési 27 frt 80 kr. perbeli, 11 frt 67 kr. végrehajtás kérvénye 9 frt 20 kr. jelenleg megállapított továbbá 150 frt tőke, 1890. június hó 16-tól 6% kamatai $\frac{1}{3}$ % váltódíj, 25 frt 25 kr költség; dr. Kemény Fülöp perlaki ügyvédnek ugyanazon végrehajtást szenvedettek ellen, 150 frt tőke ennek 1994 évi szeptember 9-től járó 6% kamatai $\frac{1}{3}$ % váltódíj 36 frt 35 kr. költség Csesznák József ügyvéd perlaki lakosnak, 66 frt 63kr. tőke ennek 1895 márt. 15-től 6% kamatai, 21 frt költség a mura-csányi templom pénztárnak 100 frt tőke, ennek 1888 márt. 18-től járó 6% kamatai, 30 frt 15 kr. költség ugyanannak 126 frt tőke 30 frt 15 kr költség, 1888 évi május 14 től 6% kamatok Spiegl Albertnek 500 frt tőke ennek 1889 június 7 től járó 6% kamatai 54 frt 85 kr költség egy 70 frt tőke ennek 1888 deczber 1 től 8% kamatai 23 frt 05 kr költség kielégítése végett a nkanizsai kir. törvényszék s illetőleg a perlaki kir. bíróság területén fekvő a mura-csányi 74 sztykvbén felvett legelő és erdő illetmény az 1881. LX. t. cz. 156 § alapján 6 frt becsértékben egészben, a mura csányi 199 sztykvbén † 2064 hrsz. Gudlin Balázs, Medvár István, Medvár Ilona és Máté András nevéen álló ingatlan ugyanazon § alapján 88 frt becsértékben egészben; a mura-csányi 987 sztykvbén † 3233 hrsz. Medvár István, Medvár Teréz, Medvár Francziska, Vargék Mária, Medvár György kk. Medvár Mihály, Medvár Ilona és ferj. Máté András kk. Medvár Flórián és Medvár Amália nevéen álló ingatlan ugyanazon § alapján egészben 167 frt becsértékben, a mura-csányi 2222 sztykvbén l. 81 hrsz. Medvár István Medvár Ilona és Máté András nevéen álló ingatlan ugyanazon § alapján 432 frt becsértékben egészben; ugyanazon tkybén ugyanazok nevéen álló 1464 hrsz. ingatlan ugyanazon § alapján 36 frt becsértékben egészben; ugyanazon tkybén ugyanazok nevéen álló 2069 hrsz. ingatlan ugyanazon § alapján 171 frt becsértékben egészben ugyanazon tkybén ugyanazok nevéen álló 1462 hrsz. ingatlan ugyanazon § alapján 24 frt becsértékben egészben a mura-csányi 2235 sztykvbén † 3237 hrsz. Medvár István, Medvár Teréz, Medvár Francziska, Vargék Mária, Medvár György, kisk. Medvár Mihály Gudlin Mária,

Margyetkő Lőrincz, Medvár Ilona és férj. Máté András, kisk. Medvár Flórián és Amália nevéen álló ingatlan ugyanazon § alapján 283 frt becsértékben egészben ugyanazon tkybén † 3231 hrsz. ingatlannak Medvár Ilona és férje Máté András nevéen álló $\frac{1}{16}$ rész 62 frt becsértékben a mura-csányi 2582 sztykvbén † 249 hrsz. Gudlin Mária férj. Máté Jakabné, Margyetkő Lőrincz és Gudlin Balázs nevéen álló ingatlan az 1881. LX. t. cz. 156 § d. pontja alapján 160 frt becsértékben egészben a mura-csányi 2646 sztykvbén † 268 hrsz. Gudlin Mária férj. Máté Jakabné Margyetkő Lőrincz és Gudlin Balázs nevéen álló ingatlan az 1881. LX. t. cz. 156 § alapján 24 frt becsértékben egészben a mura-csányi 2583 sztykvbén l. 2034 hrsz. Gudlin Mária Margyetkő Lőrincz Medvár Ilona és férje Máté András nevéen álló ingatlan ugyanazon § alapján 283 frt becsértékben egészben, ugyanazon tkybén ugyanazok nevéen álló 2057 hrsz. ingatlan ugyanazon § alapján 7 frt becsértékben egészben ugyanazon tkybén, ugyanazok nevéen álló 2056 hrsz. ingatlan ugyanazon § alapján 24 frt becsértékben egészben a mura-csányi 2650 sztykvbén † 2047 hrsz. Medvár István Mészariés Czeecil Medvár Ilona és Máté András nevéen álló ingatlan ugyanazon § értelmében 35 frt becsértékben egészben, a mura-csányi 899 sztykvbén † 4329 hrsz. Medvár Tamás, Medvár Ilona és Máté András nevéen álló ingatlan ugyanazon § alapján 173 frt becsértékben egészben Mura-Csány község házában

1896. évi június hó 1. napján

d. e. 10 órakor

dr. Kemény Fülöp perlaki lakós felperesi ügyvéd vagy helyettese közbenjöttével megtartandó nyilvános árverésen elfognak adatni.

Kikiáltási ár a fentebb kitett becsár.

Árverezni szándékozók, tartoznak a becsár 10% -át készpénzben, vagy ovadék képes papírban a kiküldött kezéhez letenni. Vevő köteles vételért 3 egyenlő részletben, még pedig az első az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt, a másodikat ugyanattól 60 nap alatt, a harmadikat ugyanattól 90 nap alatt, minden egyes részlet után az árverés napjától számított 6% kamatokkal együtt az árverés feltételekben meghatározott helyen és módzatok szerint felizetni. Ezen hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a perlaki kir. bíróság tkvi osztályánál és Perlak község házában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Perlakon, 1896. január hó 27-én.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi szer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 25 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésnek alkalmazhatók közevényél, csuznál, tagszaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyártója Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főaktar: Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbortéki utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” vedjegy nélkül mint neri valódi átutatsa vizsgálja. Richter F. Ad. és tarsi, csasz. és kir. udvari szállító, Rudolstadt (Thuringia).

Árverési hirdetmény.

A perlaki kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint Czelnko György végrehajthatónak Kvakán Mihály és neje Suly Katalin elleni 245 ft tőke ennek 1894. július 31-től járó 6% kamatai, 14 ft 02 kr. perkköltség 10 ft 30 kr. árverés kérésű költség kielégítése ezenjából a n.-kamizsai kir. törvényszék illetve a perlaki kir. járásbíróság területénfekvő a szt.-máriai 105 sztkjvben I. 116, 1502, 1527, 1928, 2921, 3391, 3998, 4661 hrsz. ingatlanok 44 ft becsértékben a szent máriai 1407 sztkjvben I. 4606 hrsz. ingatlan 27 ft becsértékben Szent mária község házában **1896. évi május hó 30-án délelőtt 10 órakor**

dr. Kemény Fülöp perlaki lakos felperesi ügyvéd vagy helyettese közbenjöttével megtartandó nyilvános árverésen elfognak adatai

A szt. máriai 105 sztkjvben C. 9 sorsz. alatt özv. Suly Mátyásné javára bekebelezett lakás szolgalmi joga az árverés által nem érintetik; a mennyiben azonban az ingatlanok oly áron adódnának el hogy a szolgalmi jogot megelőzőleg bekebelezett követelések kielégítésre szükségesnek látszó 300 ft ki nem telnek, az árverés hatálytalanná válik s az ingatlanok a szolgalmi jogra való tekintet nélkül fognak újabban elárvereztetni.

Kikiáltási ár, a fentebb kitett becsár.

Árverezni szándékozók tartoznak a becsár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni, Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben, még pedig az első az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt, a másikat ugyanattól 60 nap alatt, a harmadikat ugyanattól 90 nap alatt, minden egyes részlet után az árverés napjától számítandó 6 százalékos kamatokkal együtt az árverési feltételekben meghatározott helyen és módokat szerint lefizetni. Ezen hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a perlaki kir. járásbíróság telekkönyvi osztályánál és Perlak község előjáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A kir. járásbíróság tkvi. hivatala.
Perlakon, 1896. január hó 18-án.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kir. bír. végrehajtó az 1881. év LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a perlaki királyi járásbíróság 1896. évi 2250/p. 96. számú végzése következtében Grész Alajos perlaki ügyvéd által képviselt Novák József domásincezi lakos javára Tököl Márton és neje dekanovezi lakosok ellen 16 ft 10 kr. s jár. erejéig 1896. évi március hó 26-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 310 ft-ra becsült 1. kukoriczakas 100 méter csutás kukoriczával 2. székérből álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a perlaki kir. járásbíróság 2732/p. 1895 sz. végzése folytán 16 ft 10 kr. tőkekövetelés, ennek 16 ft 10 kr. bíróllag már megállapított költségek erejéig Dekánovezen a helyszínen leendő eszközzésére.

1896. évi május hó 15 -ik napjának d. u. 3 óra határidőül kitétik, ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legelőbbet igazónak becsárólul is eladotni fognak

Kelt Perlakon, 1896. évi május hó 2-án

501

STERN FRIGYES
kir. bíróági végrehajtó.

1497 tk. 96.

Visszárverési hirdetményi kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíróság mint tkv. hatóság közhírré teszi, hogy az államkincstár végrehajthatónak Szklepics Mihály végrehajtást szenvedett bottornyai lakos elleni 55 ft 19 kr. tőke és járuléka iránti végrehajtási ügyében a csáktornyai takarékpénztárnak mint jelzálogos hitelezőnek továbbá az

államkincstár mint végrehajthatónak kérelme folytán az árverési feltételeket meg nem tartó Pozsgai Rozália férj. Szklepics Mihályné és Mozga Terézia bottornyai lakosok Szklepics Mihályné által még befizetendő 599 ft, Mozga Terézia által még befizetendő 245 s járuléka, valamint a csáktornyai takarékpénztár részére 5 ft és az államkincstár részére 5 ft jelenlegi árverés kérelmi költségek kielégítése végett a végrehajtási törv. 185. §-a értelmében a kielégítési visszárverés elrendeltetvén, a nagy-kamizsai kir. törvényszék és a csáktornyai kir. járásbíróság területén levő podtureni 721. tkv. 17 sz. ingatlanból Szklepics Mihályt nős Pozsgai Rozáliával podtureni lakost illető 2/3 részére 209 ft becsértékben, a podtureni 723 tk. 582 sz. a. egészben 60 ft a podtureni 1060 tk. 1051 hrsz. a. egészben 69 ft, a podtureni 728 tkv. 1508 hrsz. a. egészben 106 ft becsárban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az

1896. évi május hó 28-án délelőtt 10 órakor

a podtureni községbíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladotni fognak.

Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10% -át készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett arfollyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

503

Fischel Fülöp (Strausz Sándor)

könyvnyomdája

Csáktornyan,

a legújabb gyorsajtókkal és diszes uj betűkkel van felszerelve.

Elvállal minden néven nevezendő

könyvnyomdai munkákat,

u. m. névjegyek, levélfejek, meghívók, eljegyzési-, esketési- és gyászjelentéseket, — számlák, körlevelek, hivatalos és magán nyomtatványokat, röpiratokat, műveket stb. stb.

➔ bármely nyelven és kivitelben ➔

a legjutányosabb árak mellett.